

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ

โครงการทำการเกษตรแบบมีพันธสัญญา (Contract Farming) เป็นความร่วมมือในด้านเกษตรกรรมระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวภายใต้การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ความร่วมมือ ACMECS เป็นการย้ายฐานการลงทุนการปลูกพืชเป้าหมายจากประเทศไทยไป สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวโดยแบ่งเป็นกลุ่มพืชไร่เศรษฐกิจ 10 ชนิด ได้แก่ ถั่วเหลือง ถั่วลิสง ฝรั่ง ข้าวโพดหวาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันฝรั่ง มะม่วงหิมพานต์ ยูคาลิปตัส ลูกเดือย และถั่วเขียวผิวมัน จังหวัดเลย เป็นจังหวัดหนึ่งในโครงการ Contract Farming ภายใต้กรอบ ACMECS โดย เป็นหนึ่งใน Contract Farming ชายแดน ณ 3 พื้นที่นำร่องก่อนในระยะแรก ดังนั้นการศึกษาแนวทางการพัฒนาของ contract farming จังหวัดเลยและแขวงไชยบุรี จะเป็นส่วนหนึ่งเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจการค้า การลงทุนในอนาคต และสามารถสร้างความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านได้อย่างเป็นมิตร

การศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนา contract farming จังหวัด เลยและแขวงไชยะบุรี มีวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย เพื่อ

- 1) เพื่อสำรวจข้อมูลเชิงลึกด้านแผนการลงทุนของคลัสเตอร์ที่ทำ contract farming สินค้าเกษตร ของจังหวัดเลยและแขวงไชยะบุรี
- 2) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและความต้องการการสนับสนุนจากประเทศไทยของผู้ที่ทำ contract farming ประเภทสินค้าเกษตรของจังหวัดเลยและแขวงไชยะบุรี สปป.ลาว
- 3) เพื่อหาแนวทางการพัฒนา contract farming ประเภทสินค้าเกษตร ของจังหวัดเลยและแขวงไชยะบุรี สปป.ลาว

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้เข้าร่วมโครงการ แผนการลงทุน Contract Farming สินค้าเกษตรของจังหวัดเลย และแขวงไชยะบุรี สปป.ลาว ประจำปี 2549/50 เกษตรกรที่ทำ contract farming จากแขวงไชยะบุรี สปป.ลาว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งจากจังหวัดเลย ประเทศไทย และ แขวงไชยะบุรี ประเทศ สปป.ลาว

การวิจัยสามารถสรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ผลการศึกษาข้อมูลเชิงลึกด้านการลงทุนของคัสเตอร์ที่ทำ contract farming ลินคำเกษตร ของจังหวัดเลยและแขวงไซยะบุรี

1) ผู้เข้าร่วมโครงการจากประเทศไทยมีจำนวน 19 ราย ผู้ประกอบการโกดังจำนวน 30 ราย การดำเนินการ contract farming โดยประสานกับกลุ่มเกษตรกรในประเทศลาวเฉพาะรายบุคคล อาศัยความเชื่อใจไม่มีหลักฐานสัญญาควบคุมเป็นลายลักษณ์อักษร ผู้ประกอบการไทยจะให้เมล็ดพันธุ์ ยาฆ่าแมลง ให้กลุ่มเกษตรกรใน สปป. ลาว และรับซื้อผลผลิตทั้งหมดที่ผลิตได้ พืชหลักที่นำเข้าได้แก่ ข้าวโพด

2) การดำเนินการของเกษตรกรและผู้ประกอบการเกี่ยวกับ contract farming จากแขวงไซยะบุรี พบว่า การดำเนินการจะเป็นการรวมกลุ่ม โดยมีผู้ประกอบการที่เข้ากลุ่มจำนวน 24 ราย โดยแต่ละรายจะเป็นผู้หาเกษตรกรชาว สปป.ลาว เองไม่เกี่ยวข้องกัน เพื่อเป็นผู้ผลิตผลผลิตทางการเกษตรโดยพืชที่ผลิตส่วนใหญ่จะเป็นข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ โดยผู้ประกอบการจะสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ ยาฆ่าหญ้า รถไถสำหรับบุกเบิกพื้นที่เพาะปลูก โดยเงินที่ลงทุนนั้นมาจากผู้ประกอบการไทยส่วนหนึ่ง และตัวผู้ประกอบการจาก สปป.ลาวเอง ด้านการเพาะปลูกข้าวโพดของเกษตรกร พบว่า จะทำการเพาะปลูกในเดือน มีนาคม โดยเกษตรกร 1 ครอบครัวสามารถครอบครองที่ดินได้ไม่เกินครอบครัวละ 100 ไร่ ด้านการตลาด พบว่า เมื่อเกษตรกรเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้วเสร็จ ผู้ประกอบการก็จะรับซื้อตามราคาในท้องตลาดขณะนั้น ซึ่งเงินที่เกษตรกรจะได้รับนั้นจะต้องหักค่าต่างๆ ที่ผู้ประกอบการลงทุนไป บางปีจะขาดทุน เนื่องจากฝนแล้ง หรือมีศัตรูพืช

3) การนำสินค้าในข้อตกลงตาม contract farming จะผ่านที่ด่านศุลกากรท่าลี่ โดยผ่านช่องทางการค้าผ่านจุดผ่านแดนถาวรสะพานมิตรภาพน้ำเทืองไทย-ลาว ตั้งอยู่บริเวณบ้านนากระเซิง ตำบลอาฮี อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย

4) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการทำ contract farming ได้แก่ ศุลกากร อำเภอท่าลี่ พาณิชย์จังหวัดเลยหน้าที่หลักคือเป็นหน่วยงานในการรับแจ้งชนิดของพืชที่เพาะปลูก แหล่งเพาะปลูก จำนวนพื้นที่ทำ Contract Farming และปริมาณผลผลิตที่คาดว่าจะเพาะปลูกได้ เพื่อขอรับสิทธิยกเว้นภาษีนำเข้า และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอท่าลี่ โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลอาฮีและองค์การบริหารส่วนตำบลหนองผือ หน้าที่หลักคือการเก็บภาษีและดูแลไม่ให้เกิดผลกระทบในด้านลบในพื้นที่รับผิดชอบ

5.1.2 ผลการศึกษาปัญหาอุปสรรคและความต้องการการสนับสนุนของผู้ที่ทำ contract farming ประเภทลिनคำเกษตรของจังหวัดเลย ประเทศไทย

ผลการศึกษาปัญหาอุปสรรค พบว่า

- 1) ปัญหาอุปสรรคจากผู้ประกอบการ ประกอบด้วย เกษตรกรผู้ผลิตได้ถูกลอบ

ขายผลผลิตกับผู้ประกอบการที่ให้ราคาสูงกว่าที่ตกลงไว้ คุณภาพผลผลิตยังต่ำและเกษตรกรขาดความรู้ในการผลิต คุณภาพเส้นทางเชื่อมต่อระหว่างหมู่บ้านยังไม่ดี ต้นทุนในการขนส่งสินค้าข้ามแดนสูง การแข่งราคากับผู้นำเข้ารายใหญ่ที่เสนอราคาซื้อที่สูงกว่า ทำให้ผู้ผลิตลาวไม่ยอมขายให้ผู้เสนอราคาที่ต่ำกว่า

2) ปัญหาอุปสรรคจากเกษตรกร ประกอบด้วย บริษัทที่รับซื้อไม่น่าเชื่อถือและไม่รับซื้อผลผลิตทั้งหมด ไม่มีการตรวจสอบบริษัทรับซื้อ มีการตั้งเกณฑ์มาตรฐานของผลผลิตไว้สูงมาก ความรู้ต่ำเนื่องจากการฝึกอบรมยังไม่พอเพียง

ผลการศึกษาความต้องการการสนับสนุนจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรยกเลิกการใช้ใบ C/O ในการนำเข้า
2. การอำนวยความสะดวกในการดำเนินการด้านเอกสารขออนุญาตนำเข้า
3. การผ่อนปรนการนำเข้าช่วงฤดูเก็บเกี่ยวที่มีผลผลิตออกมา
4. การสนับสนุนการปล่อยกู้กับผู้ประกอบการเป็นกรณีพิเศษสำหรับผู้ประกอบการ Contract Farming ที่ขึ้นทะเบียนกับสำนักงานพาณิชย์ ในอัตราดอกเบี้ยสูงและดอกเบี้ยต่ำ

5.1.3 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนา contract farming ประเภทสินค้าเกษตร ของจังหวัดเลยและแขวง ไชยบุรี สปป.ลาว

เมื่อนำผลการวิเคราะห์ SWOT มากำหนดแนวทางในการพัฒนา พบว่า ได้แนวทางการพัฒนา 4 แนวทาง ได้แก่ แนวทางการพัฒนาที่ 1 ส่งเสริมและสนับสนุนปัจจัยเอื้ออำนวยต่อการลงทุน แนวทางการพัฒนาที่ 2 สนับสนุนให้มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการบริหารจัดการ แนวทางการพัฒนาที่ 3 ปรับปรุงและพัฒนาด้านกฎระเบียบและกฎหมาย และแนวทางการพัฒนาที่ 4 สนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาตลาดสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ

5.2 อภิปรายผล

จากการศึกษาข้อมูลเชิงลึกด้านการลงทุนของคลัสเตอร์ที่ทำ contract farming สินค้าเกษตร ของจังหวัดเลยและแขวงไชยบุรี ที่พบว่าผู้เข้าร่วมโครงการจากประเทศไทยมีการดำเนินการ contract framing โดยประสานกับกลุ่มเกษตรกรในประเทศลาวเฉพาะรายบุคคล อาศัยความเข้าใจไม่มีหลักฐานสัญญาควบคุมเป็นลายลักษณ์อักษร สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลสำหรับจังหวัดที่มีชายแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้าน ถือเป็นด้านหน้าที่มีความสำคัญ เนื่องจากเป็นผู้ที่อยู่ในกลไก ดำเนินความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านโดยตรง โดยนโยบายของรัฐบาลปัจจุบันคือการสร้างความไว้วางใจ กับประเทศ เพื่อนบ้านให้เกิดขึ้น โดยยึดหลักการ สร้างความไว้วางใจ

เชื่อใจ เป็นกรอบในการดำเนินทุกกิจกรรม ทุกโครงการกับประเทศเพื่อนบ้าน (สำนักงาน ก.พ.ร. ,2549)

สำหรับการดำเนินการของเกษตรกรและผู้ประกอบการเกี่ยวกับ contract farming จากแขวงไซยะบุรี พบว่า การดำเนินการจะเป็นการรวมกลุ่ม โดยผู้ประกอบการจะสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ ยาฆ่าหญ้า รถไถสำหรับบุกเบิกพื้นที่เพาะปลูก โดยเงินที่ลงทุนนั้นมาจากผู้ประกอบการไทย ส่วนหนึ่งและตัวผู้ประกอบการจาก สปป.ลาวเอง ด้านการเพาะปลูกข้าวโพดของเกษตรกร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการทำ contract farming ได้แก่ ศูนย์การกร อำเภอน้ำตาล พาณิชย์จังหวัดเลย และองค์การบริหารส่วนตำบลอาฮีและองค์การบริหารส่วนตำบลหนองผือ ต้องหน้าที่หลักในการอำนวยความสะดวกเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งหมดแสดงให้เห็นว่าสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลที่กล่าวไว้ว่า นอกจากความไว้วางใจแล้ว รัฐบาลได้ให้ความสำคัญอย่างมากต่อการลดช่องว่างของการพัฒนา และความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน เราต้องพัฒนาเศรษฐกิจของเพื่อนบ้านให้เข้มแข็ง การช่วยเหลือเพื่อนบ้านก็คือการช่วยเหลือตัวเราเองด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบรรเทาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ (สำนักงาน ก.พ.ร. ,2549)

ผลการศึกษาปัญหาอุปสรรค พบว่า มีปัญหา 2 ส่วน คือ ปัญหาอุปสรรคจากผู้ประกอบการ ประกอบด้วย เกษตรกรผู้ผลิตได้ลักลอบขายผลผลิตกับผู้ประกอบการที่ให้ราคาสูงกว่าที่ตกลงไว้ คุณภาพผลผลิตยังต่ำและเกษตรกรขาดความรู้ในการผลิต คุณภาพเส้นทางเชื่อมต่อระหว่างหมู่บ้านยังไม่มีดี ต้นทุนในการขนส่งสินค้าข้ามแดนสูง การแข่งราคากับผู้นำเข้ารายใหญ่ที่เสนอราคาซื้อที่สูงกว่า ทำให้ผู้ผลิตลาวไม่ยอมขายให้ผู้เสนอราคาที่ต่ำกว่า และ 2) ปัญหาอุปสรรคจากเกษตรกร ประกอบด้วย บริษัทที่รับซื้อไม่น่าเชื่อถือและไม่รับซื้อผลผลิตทั้งหมด ไม่มีการตรวจสอบบริษัทที่รับซื้อ มีการตั้งเกณฑ์มาตรฐานของผลผลิตไว้สูงมาก ความรู้ที่น้อยเนื่องจากการฝึกอบรมยังไม่พอเพียง สอดคล้องกับคณะกรรมการเกษตรและสหกรณ์วุฒิสภา (2546) ได้สรุปปัญหาการเกษตรในระบบตลาดข้อตกลง ว่า ปัญหาคู่สัญญาไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญาข้อตกลงได้ จึงมีผลกระทบทำให้ระบบสัญญาข้อตกลงการซื้อขายสินค้าเกษตรขาดความน่าเชื่อถือ และ ขาดหน่วยงานกลางในการทำหน้าที่ดูแลสัญญาข้อตกลงให้เกิดความเป็นธรรม และพิจารณารูปแบบของสัญญาข้อตกลงในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้เกิดเป็นหลักปฏิบัติที่ชัดเจน

5.3 ข้อเสนอแนะ

- 1) ควรมีการศึกษาวิธีการปรับปรุงประสิทธิภาพการปลูกพืชเป้าหมาย ในแหล่งผลิตที่สำคัญของ สปป.ลาว ยังมีศักยภาพที่จะสามารถปรับปรุงการผลิตได้ ทั้งในแง่ของการเพิ่มผลผลิตและการลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรแต่ต้องคำนึงถึงข้อจำกัดของเกษตรกร
- 2) ควรมีการพัฒนากระบวนการตรวจสอบคุณภาพผลผลิตก่อนการนำเข้าประเทศ